

Collectie citrusbomen breidt uit naar Rosendael

Twickel werkt samen met Paleis Het Loo aan het behoud van een historisch waardevolle collectie citrusbomen. Kasteel Rosendael heeft zich aangesloten bij deze samenwerking. Een deel van de collectie verhuist dit najaar vanuit Delden en Apeldoorn naar Rozendaal.

In de zomermaanden staan in de formele tuin van Twickel, voor de oranjerie, vele citrusbomen te pronken. De bomen brengen oranje appeltjes voort, en worden ook wel oranjebomen genoemd. De collectie stamt uit de achttiende eeuw en is daardoor van grote historische waarde. Samen met de citrusbomen van Paleis Het Loo, uit de zeventiende eeuw, maken de citrusbomen van Twickel deel uit van de Nationale Plantencollectie Citrus.

Statussymbool
 “Een paar eeuwen geleden was het houden van citrusbomen een statussymbool. Je had hiervoor namelijk een oranjerie nodig zodat de bomen 's winters naar binnen konden om te overleven, en je had een tuinman in dienst die de boompjes kon onderhouden. Ook kon je zo je loyaliteit aan de Oranjes tonen”, zegt Renske Ek. Zij heeft als tuinconservator van Paleis Het Loo de wetenschappelijke begeleiding van de citruscollectie onder haar hoede. “In de 17de eeuw werden van de Citrus aurantium,

De labels van Het Loo (Floriskas) en Twickel.

Thies Koggel en Peter van den Tweel (kasteel Rosendael) krijgen een Twickel-citrusboom van Egbert Jaap Mooiweer en Marc ter Horst. (foto: Floor ten Brink)

de bittere sinaasappel, verschillende variëteiten gekweekt, op basis van een qua vorm of kleur afwijkend blad of vrucht. In de 18de eeuw waren vijf à zes soorten citrussen gangbaar.”

Zowel Het Loo als Twickel hebben een eigen kerncollectie met verschillende soorten en variëteiten. “Van elke boom is een duplicaat aanwezig, die geënt is van het genetische materiaal van de oude boom. In een database wordt de staat van de bomen precies bijgehouden, zodat ook voor de toekomst de historische waarde in beeld blijft.”

Kwetsbaar

Vanaf 1992 werken Twickel en Het Loo samen aan het beheer en behoud van de citruscollectie. De juiste zorg is van groot belang. “De citrusbomen zijn heel kwetsbaar, onder invloed van het weer bijvoorbeeld. Maar ook het overwinteren in de kas is van invloed op de groei en ontwikkeling. Als de temperatuur en het licht bijvoorbeeld niet goed zijn, kan dit leiden tot problemen. Behalve specialistische kennis is het vooral fingerspitzengefühl wat een boom precies nodig heeft, bijvoorbeeld in de bodem”, vertelt Marc ter Horst, hovenier op Twickel en enthousiast liefhebber van de citrusbomen. Hij verzorgt samen met Martien Bouwmeester, hovenier op Het Loo en citrusspecialist, de nationale citruscollectie. “We wisselen kennis uit en helpen elkaar als het nodig is. Tegelijk zijn we kwetsbaar omdat we dit met een beperkt aantal mensen en enkel op Twickel en Het Loo doen.”

Om de citruscollectie ook voor de toekomst veilig te stellen, is gezocht naar een derde samenwerkingspartner. Een praktische reden die meespeelde, is dat de oranjerie van Twickel en de Floriskas van Het Loo te klein werden voor de collectie die door het enten is gegroeid. Kasteel Rosendael in Rozendaal, onderdeel van de Stichting Geldersch Landschap en Kasteelen,

heeft zich aangesloten bij de samenwerking. Er is een convenant ondertekend met afspraken over het beheer en behoud van de citruscollectie. Symbolisch is bij deze gelegenheid door Twickel een jonge Citrus aurantium ‘Myrtifolia Variegata’, een bontbladige citrus, aan Rosendael overhandigd.

Jongere generatie

Renske Ek is verheugd over de samenwerking. “De citruscollectie past mooi bij de historische verhaallijn vanaf de 17e eeuw. Vroegere bewoners van kasteel Rosendael hadden van oudsher een band met de Oranjes en er stond altijd een oranjerie. Thies Koggel, de jonge meewerkend voorman/ erfgoedhovenier van kasteel Rosendael, heeft een grote interesse om de fijne kneepjes van het onderhoud van citrusbomen in zijn vingers te krijgen. Met zijn ervaring bij Stichting Twickel, de Wiersse en zijn stage op Hampton Court, Engeland, brengt hij veel kennis mee. We zijn blij de kennis van het beheer van de citruscollectie aan een jongere generatie erfgoedhoveniers te kunnen doorgeven.”

Voordat de bomen dit jaar de winteropstelling ingaan, is een deel van de collectie verhuist naar Rosendael, waardoor genetisch materiaal wordt verdeeld over drie locaties. Mocht zich op een van de locaties een calamiteit voordoen, en daarmee een variëteit verdwijnen, dan kan het genetisch ent-materiaal worden teruggehaald vanaf één van de andere twee locaties. Om de bomen wetenschappelijk te kunnen volgen, blijven de labels van Twickel of Het Loo aan de boom zitten. Wie weet ontdekt u de Twickel-exemplaren bij een bezoek aan Rosendael!

Renske Ek en Marc ter Horst inspecteren de citrusbomen op Twickel.

